

Näkemisen ja silmäterveyden toimiala NÄE ry
Eteläranta 10
00130 Helsinki

Sosiaali- ja terveysministeriö
PL 33, 00023 Valtioneuvosto

Asia Lausuntopyyntö VN/8546/2019

Kiitämme mahdollisuudesta lausua asiassa. Lausuntona VN/8546/2019 koskien luonnosta valtioneuvoston asetukseksi sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämishankkeiden valtiosuunnitelmasta vuosina 2020-2023 Näkemisen ja silmäterveyden toimiala (NÄE) ry esittää lausunnossaan seuraavaa:

Lausunto Pääministeri Antti Rinteen hallitusohjelma ja sen sote-kirjaukset siirtävät selkeästi painopistettä kalliista ja usein turhan myöhään aloitetuista erikoissairaanhoidon palveluista perusterveydenhuollon palveluihin ja terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen. NÄE pitää lähtökohtaisesti hyvänä, että peruspalvelujen saatavuutta parannetaan ja kehittämistä tehdään kansalaisen lähtökohdista- ja tarpeista käsin.

Esitämme huolestamme siitä, että hallitusohjelman monituottajamalli-kirjauksesta huolimatta yksityisen- ja kolmannen sektorin palveluntuottajien olemassaolo-, palvelu- ja hyväksyttävyyden toimia tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskuksen palvelutuotannon osana, näkyvät heikosti nyt lausunnolla olevassa asetusalun luonnoksessa.

Lopullisen asetuksen tulisi kannustaa käyttämään yrityksiä tiiviisti mukana sote-keskusten palvelutarjonnan toteuttamisessa esimerkiksi palvelusetelijärjestelmän avulla; erityisesti silloin, kun palveluiden markkinahinta on julkisen tuotannon omakustannushintaa edullisempi, kuten silmäterveydenhuollon palveluissa tilanne usein on. Tavoite sote-kustannusten nousun hillitsemisestä ei voi toteutua ilman, että asetusta kannustaa julkisia toimijoita kulloinkin yhteiskunnan kannalta taloudellisimman palveluiden tuotantotavan käyttöönottoon.

Yksilöidyt muutosesitykset

Näistä näkökulmista NÄE ry esittää asetusalun luonnokseen seuraavia muutoksia:

- 1-3§ ja 6§ vielä tarkistetaan tavalla, mikä kannustaa maakunnan alueen kuntia ja kuntayhtymiä asetusalun luonnoksen 3§:n 3. mom. 2 kohdassa mainitun tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus ohjelman osatavoitteen nro 5 ”kustannustason nousun

hillitseminen” toteuttamiseen ohjaamalla rahoitusta alueella olemassa olevan yksityisen palvelutuotannon kytkemiseksi toimimaan julkisen palvelutuotannon osana päällekkäisten- ja olemassa olevan yksityisen palvelutuotannon kanssa kilpailevien ratkaisujen kehittämisen sijaan.

- 5§:n kohtaan 7 lisätään sana ”yritykset”. Kohta 7 kuuluisi tällöin seuraavasti: ”suunnitelma asukkaiden, asiakkaiden, yritysten ja järjestöjen osallistumisesta hankkeeseen”. Ehdottamamme muutos mahdollistaa sote-ammattilaisten osaamisen huomioimisen taustariippumattomasti, ja poistaa asetusluonnoksesta syrjivyyden.
- 6§:n kohtaa 2 täsmennetään siten, että ”henkilöstökustannukset” eivät tarkoita hallitusohjelmassa tarkoitettua 1 000 uuden lääkärin palkkaamista. Operatiivisen normaalin toiminnan kulut eivät voi lähtökohtaisesti olla kehittämismenoja.

Mikäli edellä esitettyjä muutoksia ei toteuta, näemme erityisesti kapeilla erikoisaloilla, kuten silmäterveydenhuollossa, riskin kiihtyvistä resurssikilpailusta julkisen ja yksityisen palvelutuotannon välillä. Lisäksi olemassa olevat, kustannustehokkaat ja potilaskeskeiset palveluntuotantotavat saattavat karsiutua julkisen terveydenhuollon tuotantoportfoliosta. Kumpikaan ei ole omiaan edistämään hallitusohjelmaan kirjattua tavoitetta sote-kustannusten nousun hillitsemisestä.

Helsinki, 4.11.2019

Näkemisen ja silmäterveyden toimiala NÄE ry

Panu Tast, toimitusjohtaja